

Cambridge Papers

RĂSPUNSURI CREȘTINE LA ISLAM, ISLAMISM ȘI „TERORISMUL ISLAMIC”

Colin Chapman

RĂSPUNSURI CREȘTINE LA ISLAM, ISLAMISM ȘI „TERORISMUL ISLAMIC”

Colin Chapman

Articol publicat în seria *Cambridge Papers*

Iunie 2007

Traducător: Elena Neagoe

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană
Areopagus

Timișoara 2015

Originally published in *Cambridge Papers* series,
by The Jubilee Centre (Cambridge, U.K.) under the title
*Christian responses to Islam, Islamism and 'Islamic
terrorism'*

Volume 16, Number 2, June 2007.

@ Colin Chapman, 2007

All rights reserved.

Published with permission of The Jubilee Centre,
3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ, UK

www.jubilee-centre.org

Charity Registration Number 288783.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune,
sub titlul

*RĂSPUNSURI CREȘTINE LA ISLAM, ISLAMISM ȘI
„TERORISMUL ISLAMIC”*

de Colin Chapman,

apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara
Calea Martirilor nr. 104

www.areopagus.ro

cu sprijinul oferit de

Christian Political Foundation for Europe.

Începând cu anul 2011, activitățile desfășurate de CPFE
sunt susținute financiar de către Parlamentul European.
Responsabilitatea pentru orice comunicare sau
publicație redactată de CPFE, sub orice formă sau prin
orice mijloc, revine organizației CPFE. Parlamentul
European nu este responsabil pentru modurile în care va
fi folosită informația conținută aici.

Coordonator proiect:

Dr. Alexandru Neagoe

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în
limba română. Prima ediție în limba română.

Traducător: Elena Neagoe

Editor coordonator: Dr. Alexandru Neagoe

*Cu excepția unor situații când se specifică altfel, pentru
citatele biblice s-a folosit traducerea D. Cornilescu.*

*Orice reproducere sau selecție de texte din această
carte este permisă doar cu aprobarea în scris a
Centrului Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo
discrepanță între versiunea engleză și cea română,
versiunea engleză are întâietate.*

Rezumat

De ce unii musulmani au devenit islamiști și unii islamiști au apelat la violență? Un rezumat al convingerilor de bază deținute într-o oarecare măsură de *toți* musulmanii este urmat de o explicare a felului în care islamiștii au dezvoltat aceste idei ca răspuns la diverse provocări (mai ales politice) ale lumii moderne. Această analiză ne aduce față în față cu ceea ce s-a numit „bătălia pentru sufletul islamului.”¹ Doar în acest context putem sugera posibile răspunsuri ale creștinilor față de musulmani în general și față de islamiști în special.

Introducere

Unul dintre motivele pentru care este atât de dificil să răspundem la anumite probleme legate de islam este faptul că nu facem ușor distincția între „islam” (întregul sistem de convingeri religioase și modul de a trăi a 1,3 miliarde de musulmani), „islamism” (fundamentalismul islamic, denumit uneori și islamul renăscut, radical, activist sau politic) și „terorismul islamic” (fapte de terorism duse la îndeplinire de musulmani în numele islamului). Ca rezultat al incapacității de a face aceste distincții, mulți sugerează, de exemplu, că terorismul înfăptuit de musulmani este o expresie naturală a convingerilor islamice.²

Pentru a evita să depunem mărturie falsă împotriva aproapelui nostru (Exod 20:16), este esențial ca noi creștinii să permitem musulmanilor să se definească singuri și astfel să recunoască faptul că majoritatea musulmanilor vor face distincție între „musulmani,” „islamiști” și „teroriști musulmani/islamiști.” Deși nu există o paralelă exactă, cineva ar putea spune că un musulman care ar studia terorismul din Irlanda de Nord din anii

recenti, ar trebui să distingă în mod similar între creștinism, biserica catolică și Armata Republicană Irlandeză (IRA).

Ishtiaq Ahmed, un lider musulman din Bradford, a estimat în 2001 că aproximativ 15% din musulmanii britanici pot fi considerați „islamiști” sau „radicali”, 15% pot fi considerați liberali sau moderniști, iar restul de 70% pot fi descriși ca tradiționaliști sau ortodocși.³ Deși unele sondaje au arătat o proporție mai mare a islamiștilor, este clar că ei sunt încă o minoritate, iar aceia dintre ei care aprobă violența în numele islamului sunt prin urmare o minoritate în cadrul unei alte minorități. Mulți musulmani se disociază complet de militanți și teroriști. Există totuși un număr semnificativ de musulmani britanici care nu ar sprijini activ folosirea violenței, dar nici nu ar condamna-o deschis. Mulți ar argumenta faptul că dacă violența nu poate fi justificată în contextul britanic, ea *poate* fi justificată în anumite contexte precum Afganistan, Irak, Israel/Palestina. Categoriile ordonate cu etichete clare nu se încadrează în această dezbatere și chiar printre islamiști există un spectru larg de abordări, de la cea moderată (simpatizând, de exemplu, cu Consiliul Musulman din Marea Britanie și Asociația Musulmană din Marea Britanie), la cea extremistă (precum Hizb ut-Tahrir, susținătorii Sharee'ah și Saved Sect).⁴

Convingerile fundamentale ale tuturor musulmanilor

Conceptul de *umma* (națiunea sau poporul islamic care acceptă convingerile esențiale ale islamului) creează un puternic sentiment de solidaritate printre musulmanii din întreaga lume, astfel încât ei consideră că un atac asupra unui grup de musulmani este un atac asupra întregii case a islamului.

Musulmanii privesc cu mândrie la un număr de „perioade de aur” din trecut: primul stat islamic creat la Medina, perioada celor patru califi (succesorii lui Mahomed ca lideri ai comunității musulmane), dinastia Abbasid stabilită în Bagdad și domnia islamică în Spania. Ei sunt conștienți de declinul lumii musulmane în Europa, care a început de prin secolul șaisprezece și de neputința și umilirea lumii musulmane din zilele noastre. Astfel, ei au un mod distinct de a-și înțelege propria istorie, care consideră că starea slăbită a lumii musulmane este rezultatul declinului în practicarea islamului real.

Gândirea lor cu privire la politică este ghidată de câteva concepții care sunt strâns legate între ele. Din moment ce Dumnezeu a dat legea Lui (*shari'a*) ca să le arate oamenilor și comunităților cum să-și țină viața în ordine, situația ideală pentru orice musulman ar fi să trăiască într-un stat islamic, în care să nu existe separare între religie și stat. Timp de mai multe secole, regiunile unde islamul a domnit s-au numit *Dar al-Islam* (casa islamului), iar restul lumii s-a numit *Dar al-harb* (casa războiului; de exemplu, regiunile care se speră că vor ajunge sub stăpânirea islamului). Totuși, acești termeni sunt modificați acum de mulți musulmani care doresc să vorbească despre *Dar al-dawa* (casa misiunii), *Dar al-shahada* (casa mărturiei) sau *Dar al-suhl* (casa păcii), în loc de casa războiului.⁵ Aceste idei luate împreună au generat un puternic sentiment de importanță a puterii politice și a teritoriului: „islamul trebuie să stăpânească”⁶ și musulmanii vor dori să păstreze orice teritoriu peste care stăpânesc. De asemenea, unul din patru musulmani acceptă cu greu faptul că trăiește în comunități minoritare aflate în societăți pluraliste în diverse zone ale lumii.

În acest context trebuie înțeles termenul *jihad*, care este de obicei (dar incorect) tradus ca

„războiul sfânt.” Cuvântul înseamnă „luptă” și este folosit ca să descrie lupta pe care toți musulmanii ar trebui s-o ducă „pe calea Domnului.” De-a lungul secolelor a devenit, după spusele lui John Esposito: „un concept definitoriu sau o credință în islam... o obligație religioasă universală pentru toți musulmanii adevărați să se alăture *jihadului* pentru a promova o revoluție islamică globală.”⁷ Unii musulmani consideră *jihadul* ca al șaselea „stâlp al islamului,” fiind astfel socotit o obligație pentru toți musulmanii. Deși în ultimii ani musulmanii liberali din vest s-au concentrat mai mult pe semnificațiile spirituale ale *jihadului*, Bernard Lewis are dreptate atunci când subliniază faptul că: „pentru mai mult de paisprezece secole de istorie musulmană consemnată, *jihadul* a fost cel mai adesea interpretat ca fiind o bătălie armată pentru apărarea sau înaintarea puterii musulmane.”⁸ Accentul pus pe latura spirituală a *jihadului* este un fenomen relativ recent.

Războiul și violența sunt justificate atunci când e vorba despre auto-apărare. De aceea, musulmanii, în general, nu ezită să afirme că au dreptul să se apere împotriva a tot ce a făcut vestul în lumea islamică în ultimele secole. În timpul petrecut în Medina, profetul Mahomed a crezut că a primit o revelație de la Dumnezeu care i-a permis să se lupte pentru a proteja noua comunitate islamică de păgânii de la Mecca, care încercau să-l înfrângă (de ex., „V-a fost prescrisă lupta, chiar dacă ea vă este neplăcută...” Q 2:216-217). Trebuie să observăm faptul că legea islamică prezintă direcții clare pentru conducerea unui război și că există unele similarități între învățătura tradițională islamică despre *jihad* și conceptul creștin despre *războiul drept*.

Musulmanii nu pot uita niciodată că în diverse perioade între mijlocul secolului XVIII și mijlocul secolului XX, lumea musulmană a fost aproape în

întregime sub stăpânirea colonială vestică și că, chiar și în acele părți care nu au fost colonizate, puterile vestice au interferat permanent cu încercările musulmanilor de a-și extinde influența. Este greu pentru musulmani să accepte acest lucru din moment ce de secole ei stăpânesc în Orientul Mijlociu peste populații care au fost majoritar creștine la început. În mintea lor, nu este nicio problemă ca musulmanii să stăpânească peste creștini, dar le este greu să înțeleagă cum a permis Dumnezeu ca ei să fie conduși de creștini. Înființarea statului Israel în 1948 este considerată ca fiind cel mai provocator exemplu de colonialism vestic, care rămâne ca un ghimpe în coastă pentru lumea musulmană, în timp ce vechile imperii colonialiste au trecut.

Cu toate că sinuciderea este interzisă total în legea islamică, martirii (*shuhada'*), care-și dau viața pentru Dumnezeu în contextul *jihadului*, sunt profund onorați și asigurați de intrare directă în Paradis.

Chiar dacă este dificil să distingem între „religie” și „cultură,” conceptul de „onoare” (*izza* în arabă, *izzat* în urdu) pare să fie fundamental tuturor culturilor musulmane (mai ales în Orientul Mijlociu și în sudul Asiei) și înseamnă că fiecare individ are obligația de a apăra onoarea familiei și a comunității. Aceasta stă la baza așa-ziselor „ucidere din onoare” care au fost raportate atât în Marea Britanie, cât și în țările islamice în ultimii ani. Tariq Modood o definește ca „o formă de onoare importantă pentru musulmani, asociată de obicei cu statutul social sau respectul de care se bucură o familie.” Legat de *izzat* este conceptul *ghaira* (în arabă, însemnând zel, gelozie, fervoare, sentiment de onoare sau stimă de sine; în urdu, *ghairat*), care înseamnă a susține onoarea islamului. Modood afirmă că *ghairat* „se referă la calitatea mândriei sau iubirii cuiva – să te mândrești cu religia sau cu

profetul.”⁹

Evreilor și creștinilor li se acordă un respect special în Coran ca „oameni ai Cărții” și sunt puși în altă categorie decât păgânii idolatri. Totuși, profetul Mahomed s-a relaționat greu la trei triburi de evrei din Medina, în mare parte datorită faptului că ei au refuzat să-i accepte pretenziunile lui profetice și au fost acuzați că fac front comun împotriva lui cu idolatrii din Mecca. Câteva versete din Coran sunt foarte critice la adresa evreilor și par să reflecte această relaționare dificilă. De exemplu: „Vei găsi că iudeii și cei care [îi] fac asociați [lui Allah] sunt cei mai îndârjiți în dușmănia lor față de cei care cred...” (Coran 5:82). Astfel că nu este surprinzător faptul că atunci când musulmanii experimentează dificultăți din cauza evreilor – așa cum s-a întâmplat în Israel/Palestina – ei se gândesc imediat că experiența lor este asemănătoare cu cea a profetului Mahomed. Unele dintre spusele lui Mahomed înregistrate în *hadith* exprimă anumite sentimente despre evrei care astăzi ar fi considerate antisemite.

Este dificil să găsești o atitudine consecventă față de creștini în Coran deoarece el conține un spectru larg. Unele versete sunt pozitive (de ex. 2:62), iar versetul citat deja care se referea la ostilitatea evreilor continuă: ...după cum vei găsi că cei mai prietenoși față de cei ce cred sunt aceia care spun 'Noi suntem creștini.'...” (5:82). Alte versete sunt mai critice (de ex. 3:64, 3:84, 4:171, 29:46, 5:51, 5:72-73). Cele mai ostile versete îi îndeamnă pe musulmani: „Luptați împotriva acelor care nu cred în Allah și nici în Ziua de Apoi și nu opresc ceea ce Allah și Trimisul Său au oprit și nu împărtășesc religia Adevărului, dintre aceia cărora li s-a dat Cartea, până ce ei nu vor plăti tributul cu mâna lor, fiind ei supuși [legilor]!” (9:29). Deoarece există o asemenea varietate de atitudini față de creștini exprimate în Coran, musulmanii trebuie să

găsească principii de interpretare pentru a arăta care dintre aceste versete sunt cele mai relevante în zilele noastre în relația lor cu creștinii.

Coranul este considerat ca fiind cuvântul lui Dumnezeu comunicat lui Mahomed, dar trebuie să fie interpretat de musulmani în diferite contexte în care trăiesc azi. Acest aspect este în mod special important atunci când ne referim la versetele despre violență. Porunca „luptați” (*qatilu*) apare de nouă ori în Coran (de ex. 2:190), iar porunca „omorâți” (*uqtulu*) de cinci ori (de ex. 2:191). Există două principii pe care musulmanii le folosesc pentru a-i ajuta să interpreteze acest gen de versete.

- Primul principiu este că fiecare verset trebuie să fie înțeles în contextul în care a fost revelat profetului Mahomed. Porunci precum aceea de a lupta cu dușmanii, nu ar trebui făcute o regulă generală pentru toate timpurile, deoarece acea poruncă a fost potrivită pentru acea situație istorică specifică și este posibil să nu fie relevantă pentru musulmani în zilele noastre.
- Al doilea principiu este cunoscut ca Abrogarea și înseamnă că într-un anumit număr de cazuri (se dispută numărul exact), ultima revelație o abrogă sau o anulează pe cea precedentă. Atunci când se aplică acest principiu, versetele de la început care exprimă o atitudine pozitivă față de creștini sunt abrogate de versetele revelate în ultimul an de viață al profetului, care-i cheamă pe musulmani să lupte împotriva unui anumit grup de creștini până când aceștia se vor supune (9:29). Această ultimă revelație oferă musulmanilor din zilele noastre bazele unei guvernări de tip autoritar.

Convingeri care transformă un musulman într-un islamist

Următoarea întrebare care se pune este: care sunt convingerile suplimentare care îi determină pe musulmanii obișnuiți să devină islamiști motivați politic? Care sunt câteva dintre ideile dezvoltate de Abd al-Wahhab (1703-1791), fondatorul wahhabismului în Arabia,¹⁰ iar mai târziu de către ideologii islamiști Hasan al-Banna în Egipt (1906-1949), Abul A'la Mawdudi în Pakistan (1903-1979) și Sayyid Qutb în Egipt, ca răspuns la dezvoltarea socială și politică din secolele XIX și XX?¹¹ Deși este greu să generalizăm, acestea sunt câteva convingeri de bază de care țin cont, în măsuri diferite, cei pe care-i putem numi islamiști. Unii dintre ei încearcă în mod deliberat să pună în practică aceste idei în contextul britanic, european, vestic.

Islamiștii au decis că trebuie să facă *ceva* pentru a schimba teribila situație în care se află. Jason Burke rezumă aceasta la „un sentiment că ceva e greșit și că trebuie îndreptată situația. Aceasta poate fi o problemă reală sau doar percepută ca o nedreptate (sau chiar amândouă).”¹² Activismul lor este de obicei exprimat prin mijloace legitime precum activismul politic și media. Atunci când sunt acuzați că folosesc mijloace nelegitime pentru a-și duce la îndeplinire scopurile, ei argumentează că uneori scopul scuză mijloacele.

Sayyid Qutb a dezvoltat ideea că *jahiliyya* („epoca ignoranței”), termen folosit tradițional pentru a descrie starea societății arabe înainte de apariția islamului, ar trebui aplicat lumii musulmane contemporane datorită faptului că a abandonat islamul adevărat. Este important să recunoaștem că islamiștii sunt la fel de supărați – sau uneori mai supărați – pe frații lor musulmani ca și pe cei care nu sunt musulmani.

În secolul XIV, Ibn Taymiya a emis o *fatwa* (normă legislativă) extrem de importantă care-i îndemna pe musulmani să folosească violența pentru a-i îndepărta pe conducătorii lor care nu erau credincioși față de islam. Aceste idei au fost preluate astăzi de islamiști, care folosesc cuvântul *takfir* (a spune cuiva că este *kafir* [necredincios] și, prin urmare, a-l excomunica) pentru a se referi la musulmanii necredincioși în general și la guvernele musulmane corupte și autocrate care se coalizează cu vestul, în special.

Islamiștii consideră că islamul este un sistem politico-religios complet. Din moment ce islamul a fost dintotdeauna considerat un mod de viață complet, islamul ar trebui să fie autosuficient, bazându-se pe resursele propriei tradiții pentru a se regenera. Deși musulmanii pot beneficia de progresele din cadrul științei, tehnologiei și medicinei, ei nu au nevoie de niciuna din ideologiile dezvoltate în vest și nu trebuie să includă elemente din dreptul vestic în legea islamică tradițională. Astfel că unele aspecte ale modernismului pot fi adoptate, pe când orice nu este compatibil cu islamul trebuie respins cu fermitate.

Mulți islamiști au adoptat cuvântul *khalifa* (califat) pentru a evidenția scopul lor de a uni întreaga lume musulmană ca să adere la legea islamică sub o conducere centralizată. Ei consideră că politica lui Atatürk de a impune secularizarea, care a inclus și abolirea Califatului în 1924, este un dezastru pentru cauza islamului și doresc să vadă restaurarea Califatului în zilele noastre.

Islamiștii tind să fie critici față de musulmanii ortodocși, tradiționaliști pentru că nu se implică în problemele reale contemporane. Ei sunt extrem de critici față de multitudinea de forme de islam popular și îi condamnă pe musulmanii liberali/moderni pentru că s-au adaptat prea

repede la lumea modernă.

Majoritatea islamiștilor condamnă acțiunile statului Israel de la înființarea lui în 1948 și, mai mult, se îndoiesc de dreptul acestuia de a exista ca stat evreiesc. Președintele iranian sugera retoric că ținta sa este să înființeze un alt Holocaust și să-i înece pe toți evreii din Israel în mare. El împreună cu alți islamiști solicită probabil abolirea Israelului ca stat evreiesc și înființarea fie a unui stat mai secular în care evreii și musulmanii să fie egali, fie a unui stat islamic în care evreii, dacă vor mai dori să trăiască acolo, vor fi sub stăpânire islamică.¹³

Deseori ei au păreri negative despre creștini, numindu-i *kuffar*, necredincioși, iar unele moduri de exprimare a antisemitismului sunt la fel de puternice și periculoase ca oricare altele constatate în contextul vestic.¹⁴

Islamiștii nu fac altceva decât să susțină anumite idei care sunt în scrierile, tradiția și istoria lor pentru a face față situațiilor și provocărilor moderne. Dacă ei simt că lumea musulmană este atacată, nu este surprinzător faptul că mulți dintre ei cred că poruncile de a se angaja în *jihad*, care le-au fost date primilor musulmani în Coran, li se adresează și lor în contextul de azi.

Convingeri care îi încurajează pe islamiști la violență

De ce cred unii islamiști că violența în numele islamului este justificată în anumite situații, pe când alți islamiști cred că nu este niciodată justificată? Care sunt câteva dintre convingerile care l-au schimbat pe Osama bin Laden, un musulman ortodox devotat, într-un conducător al unei rețele de musulmani dedicați violenței? Putem observa patru convingeri de bază.

Activismul canalizat în activități sociale și politice legitime nu va fi niciodată suficient pentru a realiza schimbările radicale de care este nevoie. Sugerând că îndemnul inițial pentru un islamist este „un sentiment că ceva e greșit și că trebuie îndreptată situația,” Jason Burke afirmă mai departe: „Al doilea stagiou este sentimentul că problema, cosmică sau stric personală, nu poate fi rezolvată fără a apela la un mod de acțiune sau activism care să fie dincolo de cele oferite de cadrul legal sau politic al unei societăți.”¹⁵ Activitatea revoluționară care rupe toate legăturile acceptate, afirmă ei, este singurul lucru care va schimba lumea. De aceea, *jihadul* trebuie să fie *atât* defensiv, *cât și* ofensiv.

Violența este justificată pentru a demite guverne nedrepte. Acest pas crucial a fost făcut de Sayyid Qutb, care a petrecut nouă ani în închisoare sub conducerea lui Nasser. În dezvoltarea acestei acțiuni, el a mers mai departe decât Hassan al-Banna, care a înființat Frăția Musulmană în 1928, și decât Abul A'la Mawdudi. Ideea nouă a lui Qutb a fost preluată de către dr. Abdelaziz Azzam, care a avut o puternică influență asupra lui Osama bin Laden: „Doar *jihadul* și arma: fără negocieri, fără conferințe și fără dialog... *jihadul* va rămâne o obligație individuală până când toate teritoriile care au fost musulmane ni se vor da înapoi și astfel islamul va domni din nou: avem înaintea noastră Palestina, Bokhara, sudul Yemenului, Tashkent și Andaluzia.”¹⁶

În contextul *jihadului*, sinuciderea este acceptată – chiar lăudabilă. Anthony McRoy explică astfel distincția dintre sinucidere și martiraj în gândirea islamistă: „Sinuciderea este un păcat în cadrul islamului, dar definiția sinuciderii cuprinde intenția cuiva (*niyya*). Dacă autodistrugerea este motivată de disperarea din viața cuiva, atunci aceea este sinucidere, și prin urmare este păcat. Dacă este

motivată de a fi pe placul lui Dumnezeu, luptând împotriva dușmanilor islamului și trebuind să te sacrifici în acest proces, atunci nu este sinucidere, ci martiraj. Problema principală este legată de scopul acțiunii.”¹⁷

Lumea vestică în general și Statele Unite în special sunt considerate „Marele Inamic” care poartă război cu lumea musulmană. Astfel, în cuvintele lui John Esposito: „În 1998 bin Laden a anunțat formarea Frontului islamic mondial pentru Jihadul împotriva evreilor și al cruciaților, un grup al mișcărilor radicale din toată lumea musulmană, și a elaborat o *fatwa* care afirma că este datoria tuturor musulmanilor să-i ucidă pe cetățenii americani și pe aliații lor.”¹⁸

Aici trebuie să observăm un profund dezacord printre musulmani în ceea ce privește acceptarea violenței ca făcând parte din cauza islamului. Islamiștii angrenați în violență consideră utilizarea violenței ca o aplicare legitimă a credințelor și convingerilor islamice. Astfel, statutul de înființare al al-Qa’ida și constituția Hamas conțin câteva versete din Coran. Totuși, alți musulmani susțin că violența este total inacceptabilă deoarece este împotriva *shari’a*, care interzice violența împotriva civililor. Dr. Zaki Badawi de la Muslim College din Londra, a condamnat cu înverșunare terorismul în declarația sa formulată după cele petrecute în 11 septembrie: „Aceia care planifică și înfăptuiesc astfel de acțiuni sunt condamnați de islam, iar masacrul a mii de oameni, oricine l-ar fi comis, este o crimă împotriva lui Dumnezeu și împotriva omenirii.”¹⁹

Unii musulmani susțin că acesta este cel mai important subiect care împarte lumea musulmană. Diferența nu este între musulmanii tradiționaliști, ortodocși și islamiștii implicați politic, ci între musulmanii care acceptă și practică violența și cei

care nu o fac. De exemplu, Ziauddin Sardar, un musulman britanic, scrie: „Trebuie să recunoaștem că teroriștii... sunt produsul istoriei islamice. Doar recunoscând acest adevăr brutal ne vom da seama că lupta împotriva terorismului este și un conflict intern în cadrul islamului. Într-adevăr este o luptă pentru însăși esența islamului.”²⁰ În mod similar, Meghnad Desai, un laburist din Camera Lorzilor și până recent profesor de economie la London School of Economic, susține că islamiștii angrenați în terorism ar trebui văzuți în aceeași lumină ca și Gruparea Bader-Meinhof, Brigăzile Roșii și ca ideologiile extremiste precum leninismul, troțkismul și maoismul.²¹ Aceia care au această abordare afirmă că violența în numele islamului este o pervertire și o trădare a islamului adevărat.

Răspunsurile creștine la islamism și la „terorismul islamic”

Acestea sunt câteva principii importante atunci când încercăm să vedem care ar putea fi răspunsul creștin autentic.

Adresează problemele teologice

Creștinii pentru care Scriptura are o importanță deosebită nu pot să nu observe că musulmanii au și ei convingeri similare despre autoritatea Coranului și că atât musulmanii moderați, cât și teroriștii islamiști își bazează credința pe autoritatea lui. Astfel, creștinii ar trebui să-și pună întrebarea: ce spune cu adevărat Coranul despre violență? Este foarte probabil să vadă versetele din Coran care îndeamnă la bătălii armate împotriva necredincioșilor și să susțină că deși există versete asemănătoare în unele părți din Vechiul Testament (de ex. Iosua), nu există nimic asemănător cu aceste versete în învățătura Domnului Isus sau în restul Noului Testament.

Dar ce facem mai departe? Conform unor creștini, istoria recentă dovedește faptul că există ceva esențialmente violent în islam pentru că, așa cum ar susține unii: „există un virus al violenței în Coran. Ce argumente poți aduce împotriva „mandatului sfânt” sau cum să te lupți cu „cel mai mareș exponent” al rasei umane, Mahomed însuși, sau să consideri că islamul a fost născut din violență, s-a dezvoltat în violență și are 1400 de ani de istorie împletită cu violență?”

O abordare alternativă ar fi ca creștinii să recunoască faptul că, deși pot să aibă propriile păreri despre Coran dintr-o perspectivă creștină, ei nu au dreptul să le spună musulmanilor cum ar trebui interpretat Coranul. Dacă creștinilor nu le place ca musulmanii să le spună cum să interpreteze Biblia, ei nu ar trebui să încerce să le spună musulmanilor cum să interpreteze Coranul. Creștinii ar trebui astfel să recunoască faptul că, deși unii teroriști islamiști folosesc versete din Coran care îndeamnă la violență ca justificare teologică pentru terorism, mulți musulmani ortodocși și islamiști resping total această interpretare a Coranului. Există o logică destul de convingătoare care stă în spatele acestor două moduri de interpretare a Coranului, pentru că amândouă se bazează pe principiile de interpretare acceptate. Amândouă grupurile folosesc aceeași „partitură”, dar „cântă” pe tonalități total diferite. În consecință, creștinii ar trebui să fie atenți să nu susțină că o abordare sau cealaltă este singura modalitate de interpretare a Coranului.

Recunoaște importanța chestiunilor politice

Un număr de scriitori creștini din zilele noastre susțin că problemele asociate cu islamismul și „terorismul islamist” sunt probleme legate fundamental de scrierile islamice și de teologia islamică și diminuează astfel importanța

problemelor politice ca și cauză principală a mâniei musulmane. Acestea sunt câteva exprimări recente ale acestei abordări:

„Din perspectiva noastră, nu restul lumii este într-un moment de cumpănă, ci lumea musulmană. De-a lungul istoriei sale, islamul a incorporat un canal de violență, legitimat de anumite versete din Coran, deși pus la îndoială de alte pasaje... În concluzie, doar lumea musulmană poate rezolva rădăcinile problemei, care, din perspectiva noastră, *nu* constau în materialismul vestic, colonialismul secolului XIX sau imperialismul american, ci în însăși istoria islamului, atât cea îndepărtată, cât și recentă.”²²

„Motivația primordială a teroriștilor și a sinucigașilor cu bombă este teologică, fiind compusă în mare măsură din datorie și răsplată... Dacă am trata terorismul de la sursă, atunci islamul ar trebui să se schimbe și să sufere o transformare. Pe termen lung, se pare că singura cale de a pune capăt terorismului islamic este aceea de a reforma învățătura dată de islam cu privire la război și violență...Fără o teologie care să-l întrețină, terorismul islamic se va dezintegra și va muri... Până când nu se recunoaște că interpretarea militantă a surselor islamice este cauza fundamentală a activităților de terorism, există slabă speranță pentru o soluție de durată.”²³

O altă abordare posibilă este să recunoaștem că problemele politice au fost extrem de importante în dezvoltarea islamismului și trebuie luate serios în considerare atunci când încercăm să înțelegem mânia care stă la baza violenței în numele islamului. Ideile wahhabe au fost duse din Arabia în subcontinentul indian în secolul XIX, motivând mulți musulmani în conflictul lor cu India Britanică de atunci și până în secolul XX, și au continuat să inspire rezistența printre musulmani împotriva

oricărei forme de imperialism.”²⁴

Lucrarea *From Rushdie to 7/7: the Radicalisation of Islam in Britain*, a lui Anthony McRoy, despre dezvoltarea islamismului în Marea Britanie, urmărește procesul printr-o serie de crize, începând cu Afacerea Rushdie din 1988, trecând apoi prin Criza din Golf din 1990-1991, Bosnia (începând din 1991), apoi în 9/11 2001 și 7/7 2005. El concluzionează: „Pentru a înțelege radicalizarea comunității musulmane ca întreg, precum și emergența grupurilor radicale specifice în cadrul ei, trebuie să înțelegem impactul câtorva crize asupra comunității, felul în care acestea au afectat identitatea, încrederea și organizarea musulmanilor britanici și impactul *psihologic* real al crizelor.”²⁵ Aceasta înseamnă că istoria imperialismului vestic și problemele contemporane precum conflictul israeliano-palestinian și ocuparea Irakului trebuie considerate la fel de importante ca problemele teologice.

Susține-i pe musulmanii moderați să contrazică interpretarea islamistă a surselor islamice

Creștinii vor scoate în evidență, în mod natural, diferențele dintre Isus, care a fost gata să moară pe cruce, și Mahomed, care a luat sabia să se protejeze pe el și să-și extindă stăpânirea. Ei vor încerca să atragă atenția la diferențele dintre primii trei sute de ani de creștinism, când creștinii au fost o minoritate fără putere și uneori persecutată și primii trei sute de ani de islam când domnia musulmană s-a răspândit prin cucerirea Orientului Mijlociu și a nordului Africii.

Totuși, musulmanii sunt gata să dea repede exemple din istoria creștinismului – cruciadele și cucerirea Americii de Sud – când credința creștină s-a identificat îndeaproape cu puterea și când creștinii au folosit sabia nu numai ca să se apere, ci și ca să pună stăpânire. Atragerea atenției asupra

exemplului lui Isus ar trebui susținut de o perspectivă critică asupra istoriei creștinismului și de recunoașterea onestă a problemelor contemporane care au alimentat mânia musulmanilor.

În acest gen de situație, creștinii ar trebui să fie dispuși să-i susțină pe acei musulmani care se împotrivesc interpretărilor extremiste ale Coranului. În loc să sugereze că „în mod fundamental Coranul este violent,” creștinii ar trebui să fie atenți la dezbateră internă dintre musulmanii moderați și cei extremiști și ar trebui să facă tot ce pot pentru a-i susține pe musulmanii care se împotrivesc interpretărilor violente ale Coranului și care fac aceasta din *interiorul islamului*.²⁶

Găsește o cale de mijloc între demonizarea islamului și corectitudinea politică naivă

Mulți creștini cred că dacă ei condamnă naivitatea oamenilor seculari (și a unor creștini) care sunt gata să cedeze în fața cererilor musulmane, singura alternativă este să demonizeze islamul și să se opună oricărei probleme publice legate de islam. O cale de mijloc între aceste două extreme ar însemna (a) să fie realiști cu privire la intențiile reale ale *unor* musulmani, (b) să recunoască diversitatea musulmanilor și să se relaționeze la ei, ca indivizi sau grup, cu deschidere și onestitate, (c) să aibă o poziție fermă în ceea ce privește chestiunile legate de drepturile omului, (d) să lucreze pentru binele comun al întregii societăți, (e) să arate respect profund pentru islam (fără a fi de acord cu toate învățăturile sale) și (f) să-și arate neapologetic credința creștină prin vorbe și fapte.

Recunoaște rolul creștinilor de a face pace

Una dintre problemele majore în democrațiile

vestice este că de când a fost ruptă sau a devenit fără însemnătate legătura dintre religie și stat, guvernele vestice s-au dovedit a fi neputincioase în relația cu musulmanii și islamul. Politicienii seculari pot lua măsuri importante pentru a păzi drepturile fiecărei comunități și pentru a-și proteja țara de terorismul săvârșit în numele islamului. Dar ei nu au perspectiva necesară sau limbajul care să le permită să intre într-un dialog însemnat cu musulmanii care doresc să-l aducă pe Dumnezeu în sfera publică.

În această situație, creștinii din vest pot avea un rol important ca interpreți pentru că ei trebuie să fie capabili să înțeleagă și să empatizeze cu ambele tabere – cu musulmanii temători de Dumnezeu, pe de o parte (cu care ei împărtășesc valorile morale) și cu vesticii seculari pe de altă parte (pentru că asta e lumea în care ei trăiesc). Dacă există încredere adevărată între creștini și musulmani, creștinii pot acționa ca făcători de pace și restauratori de relații.

Împotrivește-te sionismului creștin și disociază-te de el

Sprijinirea unilaterală a Israelului de către lumea vestică (în special cea americană) este prima pe lista plângerilor tuturor islamiștilor și a majorității musulmanilor. Ei sunt frecvent confuzi și îngroziți de sprijinul necondiționat oferit Israelului de către creștini. Prin urmare, sionismul creștin ar trebui să fie provocat în mod deschis de către creștini, care pot sublinia efectele negative ale sprijinului unilateral acordat Israelului și pot prezenta totodată un mod diferit și mai convingător de interpretare a Bibliei în raport cu conflictul israeliano-palestinian.²⁷

Apropie-te de musulmani din respect și dragoste, nu de frică

Atunci când creștinii aud relatări despre

persecuțiile creștinilor în țările islamice și sunt conștienți de scopurile multor islamiști, e de înțeles că începe să le fie frică de islam și că sunt suspicioși cu privire la *toți* musulmanii. În consecință, deseori sunt morți de frică și nu vor să aibă de-a face prea mult cu musulmanii. Ei simt că trebuie să „stea în spărtură” împotriva islamului, așa cum îi îndeamnă unii lideri creștini, dar nu prea știu cum să se relaționeze la vecinii lor musulmani sau să răspundă la probleme locale sau naționale legate de musulmani. Această frică îi poate inhiba de la a-și împărtăși credința cu musulmanii.

O abordare mai sănătoasă este să nu-i consideri pe musulmani oameni de care să-ți fie frică, ci ca pe aproapele pe care să-l iubești (Matei 19:19, 22:39). Dacă și când putem clădi relații de încredere, abia atunci putem avea ocazia să punem întrebările dificile. Fără o relație de încredere și o atitudine de respect din partea noastră, n-ar trebui să ne așteptăm ca musulmanii să asculte provocările noastre sau mărturisirea noastră despre Cristos.

Creștinilor din Marea Britanie trebuie să li amintească faptul că marea majoritate a musulmanilor din întreaga lume nu este islamistă și că creștinii care trăiesc în țări islamice nu sunt întotdeauna persecutați și deseori au libertatea surprinzătoare de a trăi și a împărtăși altora credința lor. Ei ar trebui să mai știe că unii dintre musulmanii din Orientul Mijlociu care au devenit ucenici ai lui Isus au fost înainte islamiști. Dacă a fost posibil ca fariseul Saul să se întoarcă la Cristos, de ce nu am crede că și islamiștii pot fi schimbați de mesajul evangheliei?

Fii pregătit pentru o „discuție serioasă” cu musulmanii și islamiștii

Creștinii vor dori să dea mâna cu *toți* musulmanii care condamnă terorismul, mai ales când acesta este folosit în numele religiei. Deși este

greu să ai un dialog consistent cu islamiștii violenți, nu ar trebui să fie greu să ai discuții serioase cu majoritatea musulmanilor și cu islamiștii moderați care sunt conștienți de criza creată în islam de terorismul înfăptuit în numele islamului. În cadrul acestui dialog, pe lângă toate domeniile pe care le avem în comun cu musulmanii, există câteva întrebări mai grele pe care poate am dori să le punem:

- *Noi suntem gata să avem o perspectivă critică asupra istoriei noastre, dar voi sunteți gata să aveți aceeași perspectivă asupra istoriei voastre? Voi criticați (uneori dur) imperialismul vestic. Dar n-am observat să fiți gata să admiteți deseori că islamul a avut imperiile lui.*
- *Care este ordinea politică ideală pentru voi? Sudanul, Arabia Saudită, Iranul și Pakistanul sunt țări care se descriu ca fiind „islamice”. Dacă sloganul favorit al islamiștilor este că „islamul este răspunsul,” puteți să spuneți că există dovezi în acele țări sau în altele care să confirme că „islamul este răspunsul”?*
- *Acceptați conceptul de drepturi universale ale omului așa cum acesta a fost dezvoltat în ultimii ani? Mulți dintre noi suntem îngrijorați de tensiunile evidente care par să existe între standardele drepturilor omului acceptate la nivel internațional și valorile islamice – de ex. cele legate de statutul femeilor și libertatea de a-ți practica sau a-ți schimba religia.*
- *Care sunt mijloacele pe care le folosiți pentru a vă atinge scopurile? Scuză scopul mijloacele? Deși recunoaștem că mulți islamiști sunt dedicați să lucreze în cadrul legii și al proceselor democratice, ne îngrijorează când auzim că unii islamiști spun că nu au nici cea mai mică mustrare de conștiință să folosească procesele democratice pentru a submina democrația.*

- *Sunteți dispuși să acceptați faptul că există societăți pluraliste?* Cu toate că vă înțelegem mânia legată de tot ceea ce au făcut vesticii lumii musulmane, și deși deplângem multele eșecuri ale societăților vestice, nu ne place genul de societate alternativă pe care mulți islamiști vor s-o creeze în vest. Am avut ocazia să vedem în decursul istoriei ce se întâmplă atunci când religia este prea unită cu statul, când credința se identifică prea mult cu puterea. Textul foarte des citat din Coran „Nu este silire la credință” (2:256) trebui să însemne că cea mai mică supunere față de Dumnezeu nu poate fi impusă cu forța.

Concluzie

Creștinii trebuie să recunoască că deși unii islamiști aplică versetele din Coran care îndeamnă la violență în situațiile în care se află astăzi, mulți musulmani ortodocși resping total acest mod de interpretare a Coranului. Din moment ce ambele grupuri aduc argumente bazate pe principii care sunt considerate a fi profund islamice, creștinii trebuie să fie atenți la afirmații care susțin că o abordare sau alta reprezintă „adevăratul spirit al islamului.”

Creștinii ar trebui să mai țină seama și de problemele politice care ar trebui discutate împreună cu problemele teologice. Este vital să continuăm să punem întrebări precum: „De ce? Ce cauzează mânia musulmanilor? Au motive întemeiate să fie furioși?”

În ultimul rând, creștinii ar trebui aibă mai multă îndrăzneală în a-L mărturisi pe Cristos și în a se angaja să „biruiască răul prin bine” (Romani 12:21). Ca și ucenici ai lui Isus, ei trebuie să aibă un mod diferit de a răspunde la nedreptate și de a căuta să

schimbe lumea.

Colin Chapman a intrat în contact cu islamul atunci când a lucrat cu Church Mission Society, predând timp de șaptesprezece ani cursuri în Egipt și Liban. În ultima sa funcție, 1999-2003, el a fost profesor de studii islamice la Near East School of Theology din Beirut, Liban. Înainte, el a predat la Trinity College Bristol și a fost rector la Crowther Hall, fostul CSM Training College din Selly Oak, Birmingham. Cărțile lui sunt: Cross and Crescent: Responding to the Challenges of Islam (IVP, 1995; ediție nouă, septembrie 2007), și 'Islamic Terrorism': Is there a Christian Response? (Grove, 2005). În prezent, el se bucură de o pensie activă în Milton, Cambridge.

Note:

[1] John Esposito, *Unholy War: Terror in the Name of Islam*, Oxford University Press, 2003, p.28.

[2] Observă titlul lui Patrick Sookhde, *Understanding Islamic Terrorism: The Islamic Doctrine of War*, Isaac Publishing, 2004.

[3] Citat în Peter G. Riddell, *Christians and Muslims: Pressures and Potential in a Post 9/11 World*, IVP, 2004, p.18.

[4] Vezi Anthony McRoy, *From Rushdie to 7/7: The Radicalisation of Islam in Britain*, The Social Affairs Unit, 2006.

[5] Vezi de exemplu, Tariq Ramadan, *Western Muslims and the Future of Islam*, Oxford University Press, 2004, pp.72–74.

[6] Kenneth Cragg, *Islam and the Muslim*, The Open University Press, 1978, p.79.

[7] Esposito, *Unholy War*, p.27.

[8] Bernard Lewis, *The Crisis of Islam: Holy War and Unholy Terror*, Phoenix, 2004, p.27.

[9] Citat în McRoy, *From Rushdie to 7/7*, p.234.

[10] Vezi Charles Allen, *God's Terrorists: The Wahhabi Cult and the Hidden Roots of Modern Jihad*, Da Capo Press, 2006.

[11] Vezi publicația mea, *'Islamic Terrorism': Is there a Christian Response?*, Grove, 2005, pp.5–11.

[12] Jason Burke, *Al-Qaeda: The True Story of Radical Islam*, Penguin, 2004, 1984. Vezi și Ed Husain, *The Islamist*, Penguin, 2007.

[13] Vezi, de exemplu, Ismail al-Faruqi, 'Islam and Zionism' în John L. Esposito, ed., *Voices of Resurgent Islam*, Oxford University Press, 1983,

pp.260–267.

[14] Vezi, de exemplu, Amal Saad-Ghorayeb, *Hizbu'llah: Politics and Religion*, Pluto Press, 2002, pp.172–3.

[15] Burke, *Al-Qaeda*, p.284.

[16] Citat în Esposito, *Unholy War*, p.7.

[17] McRoy, *From Rushdie to 7/7*, p.58.

[18] Esposito, *Unholy War*, p.21.

[19] Zaki Badawi, *Thought for the Day*, BBC Radio 4, 13 September 2001, citat în Peter G. Riddell and Peter Cotterell, *Islam in Conflict: Past, Present and Future*, IVP, 2003, p.183.

[20] Ziauddin Sardar, *Desperately Seeking Paradise*, Grants, 2004.

[21] Meghnad Desai, *Rethinking Islamism: The Ideology of the New Terror*, I. B. Tauris, 2007.

[22] Peter G. Riddell and Peter Cotterell, *Islam in Conflict: Past, Present and Future*, IVP, 2003, pp.7–8.

[23] Sookhdeo, *Understanding Islamic Terrorism*, pp.143, 214, 217, 221.

[24] Vezi Charles Allen, *God's Terrorists: The Wahhabi Cult and the Hidden Roots of Modern Jihad*.

[25] McRoy, *From Rushdie to 7/7*, p.233.

[26] Vezi, de exemplu, Kenneth Cragg, *The Qur'an and the West*, Melisende, 2005.

[27] Vezi publicațiile mele, *Whose Promised Land?*, Lion, 2002, și *Whose Holy City? Jerusalem and the Israel–Palestinian Conflict*, Lion, 2004; Stephen Sizer, *Christian Zionism: Road-Map to Armageddon?*, IVP, 2004, și *Zion's Christian Soldiers? The Bible, Israel and the Church*, IVP,

Autumn 2007; Peter Walker, 'Centre Stage: Jerusalem or Jesus?', *Cambridge Papers*, vol. 5, nr. 1, 1996.

Articolele din seria *Cambridge Papers*
publicate în 2015 de către
Centrul Areopagus din Timișoara,
cu sprijinul oferit de
Christian Political Foundation for Europe

Enhancing humans or a new creation?

(Denis Alexander)

Genes, Determinism and God

(Denis Alexander)

Euthanasia and assisted suicide

(John Wyatt)

Unity and diversity: the church, race and ethnicity

(Sujit Sivasundaram)

Beyond rights: the morality of rights-language

(Julian Rivers)

Christian Responses to Islam, Islamism and 'Islamic terrorism'

(Colin Chapman)

